

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ'.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 17 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1912

ΑΡΙΘΜΟΣ 471

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ. Ἀρχὴ πολιτισμοῦ.
ΙΔΑΣ. Νέα πολιτικὴ στὴν Τουρκία.
ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΡΑΒΙΑ. «Διαλέξεις—Συναυλίας».
Γ. ΚΟΡΔΑΤΟΣ. Μεσαιωνικὲς μέρες.
ΜΙΑΤΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ. Τὸ Μπαλσαμωμένο Ἀγῶρι.
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ. Πολιτικὴ Ἐπιθεώρηση.
ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Νεοτουρκικὴ πρόοδος.
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ. Κριτικὰ σημειώματα — «Ὁ γύρος
τῶν Ὁρῶν».
ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ. Μίμηση τραγουδιῶν τοῦ Burns.
ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΟ ΜΠΑΛΣΑΜΩΜΕΝΟ ΑΓΩΡΙ

Τῆς ἀδελφῆς μου
τῆς ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΗΣ
καὶ τῆς λευκῆς ψυχούλας
τοῦ ΝΙΚΟΥ τῆς
τ' ἀφιερώνω.

Θυμᾶσαι, ἀσύγκριτη ἀδερφοῦλα μου ; Μιὰ Τρίτη τὸ δει-
λινό, σὺν Κᾶμπο μας πέραν ἔγραψα, χωρὶς κ' ἐγὼ νὰ ξέρω
γιατί, τοὺς ὀχτὼ στίχους πὺν τώρα σὺν πόνο τῆς Γιούλιας
τοὺς ταίριασα τὴν ἄλλη μέρα τὸ χαριτωμένο ἀγγελούδι σου ἀρ-
ρώστησε ἄξαφνα καὶ μετὰ δέκα ἡμερῶν νευρικὴν ἀγωνία —
ἄχ πόνοι, ἄχ πόνοι ! — ξεψύχησε.... Νά, σήμερα, καλὴ μου,
σοῦ ἀφιερώνω τὸ φθινοπωρινὸ τραγούδι — τὸ τραγικόν, τὸ ἀ-
κατάληπτον — τῶν ἡμερῶν ἐκείνων.

Αὐγούστος τοῦ 1910.

Μ.

ΠΡΟΣΩΠΑ

Μάνος

Γιούλια, γυναίκα του.

Κώστας

Τασούλα ὑπηρέτες.

Ὁ γερο-παπποῦς, βουβὸ πρόσωπο.

Φωνὲς κόσμου ἀπὸ τὸ δρόμον.

Ἡ καμαρούλα τοῦ παιδιοῦ. Λίγες μέρες μετὰ τὸ
θάνατό του. Τὰ πράματά του ὅλα στὴ θέση πὺν τᾶ-
φησε πεθαίνοντας : Δεξιὰ στὴ γωνία τὸ κρεβατάκι
του. Στὰ πόδια, καταγῆς, πεσμένο μπρόμυτα ἐν' ἀ-
κόνισμα. Σ' ἓνα τραπεζάκι χαμηλὸ διάφορα παιγνί-
δια. Στὸν τοίχον εἰκόνες παιδιάτικες θαμπωμένες,
πὺν χωρὶς νὰ δείχνουνε τίποτα, κάτι λένε. Ἀπέναντι
καὶ λίγο πρὸς τᾶριστερά, ἡ πόρτα τῆς κάμαρας. Στὸ
μέσο τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς ἓνα παράθυρον μὲ τζάμια.
Ἀψηλὰ κρέμεται τὸ κλουβί, ἄδειον. Ἐνα κίτρινον μο-
νάχον φτεράκι εἶναι περιπλεγμένο στὰ σύρματα τοῦ
κλουβιοῦ. Ἀντίκρου, στὴν ἄλλη πλευρὰ δυὸ παράθυρα
πὺν βλέπουνε στὸ δρόμον. Τρία-τέσσερα καθίσματα.
Ἐνας μικρὸς καναπὲς ἀριστερὰ καὶ μπροστὰ στὴ
σκηνή. Μπροστὰ στὸ κρεβατάκι ἓνα καροτσάκι παι-
διάτικο μέσα του φαίνεται ἓνα τζαμωμένο σεντου-
κάκι — πολὺ ὁμορφο, σὰν κέντρο ἢ σὰν κόσμημα.
Ἐκεῖ μέσα εἶναι μπαλσαμωμένο τὸ νεκρὸ παιδάκι.
Καταστολισμένο μὲ λουλούδια — καὶ τόσο πρόσχαρον
ὅλα τὰ πράματα βαλμένα γύρω του πὺν σοῦ ἀφαι-
ροῦνε τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου.

(Βουβὰ καὶ θλιμμένα μπαίνει ὁ Μάνος. Ἀπὸ
τὴν πόρταν θεωρεῖ ἐκστατικὰ ὅλον τὸ δωμάτιον καὶ τὰ
ἐπιπλα ὅλα ἓνα-ἓνα. Προχωρεῖ πρὸς τὸ καροτσάκι,
καθίζει στὴν καρέκλαν πὺν εἶν' ἐκεῖ δίπλα καὶ πολυώ-
ρα κοιτάζει τὸ νεκρὸ παιδί του.)

ΜΑΝΟΣ (ἀργά). Μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρό....

(Ἐξαφνα πετιέται ἀπάνω, περπατᾷ μὲ ταραχὴ
καὶ χτυπᾷ τὸ κουδούνι. Ἐρχονται ἡ Τασούλα καὶ ὁ
Κώστας.)

ΜΑΝΟΣ. Φέρτε τα.

(Ἡ Τασούλα καὶ ὁ Κώστας φεύγουν. Ὁ Μά-
νος παίρνει ἀπὸ τὸ τραπέζι τὰ παιγνίδια καὶ
τὰ σκορπάει φιλόστοργα καὶ ἀπαλὰ στὸ κρεβατάκι.
Μένει ἔτσι βυθισμένος. Ἐρχονται ἡ Τασούλα καὶ ὁ
Κώστας κρατώντας ἓνα κἀνιστρο μὲ λουλούδια καὶ
μιὰ πολυτελέστατη λαμπάδα μὲ βάσιν. Καὶ τὰ δυὸ
αὐτὰ εἶναι στολισμένα μὲ τούλια καὶ μὲ κορδέλλες.
Τὰ θέτουν.)

ΤΑΣΟΥΛΑ. Ἦρθαμε.

ΚΩΣΤΑΣ. Τὰ φέραμε.

ΜΑΝΟΣ. Σηκώστε τὸν ἐπιτάφιο μὲ τραγούδια.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Ποῦ εἶναι ὁ ἐπιτάφιος, Κώστα ;

ΚΩΣΤΑΣ. Τὸ τραπεζάκι.

(Τὸ φέρνουνε στὴ μέση. Ὁ Μάνος παίρνει ἡρε-
μα κ' ἐλαφρὰ ἀπὸ τὸ καροτσάκι τὴν κασσίτσαν πὺν
εἶναι βαλμένο τὸ νεκρὸ παιδί τὴν θέτει μὲ στοργὴν ἐ-
πάνω στὸ τραπεζάκι. Ἡ Τασούλα φέρνει μπροστὰ
στὸ τραπεζάκι τὴ λαμπάδα. Ὁ Μάνος τὴν ἀνάφτει
κατόπι.)

ΜΑΝΟΣ. Τασούλα, Κώστα, πάρτε λουλούδια
καὶ στολίστε τὸ παιδί μου.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Πέθανε πιά τὸ παιδί, κύριε ;
 ΜΑΝΟΣ. Ἔτσι πρέπει, Τασούλα.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Καὶ θὰ τὸ ὑποφέρει αὐτὸ ἡ κυρία ;
 ΚΩΣΤΑΣ. Ἀλήθεια· ἔτσι μπαλαμωμένο τὸ νομίζει δικό της ἀκόμα καὶ ζωντανό, ἡ κυρία.
 ΜΑΝΟΣ. Θὰ προσπαθήσουμε νὰ τὸ λησμονήσουμε.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Θὰ τὸ μπορέσουμε τάχα ;
 ΜΑΝΟΣ. Μέρους τώρα δοκιμάζουμε, μὰ φοβούμεστε νὰ πιστέψουμε πὼς τὸ παιδί εἶναι πεθαμένο.
 ΚΩΣΤΑΣ. Ὅταν θὰ κάνετε ἄλλο παιδί, θὰ ξεχαστεῖ τοῦτο.
 ΜΑΝΟΣ. Ἄς τὸ ἐλπίσουμε.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Ἐνας μόνο κι ἂν θέλει, δὲ θὰ μπορέσει νὰ τὸ ξεχάσει,
 ΜΑΝΟΣ. Ἀλήθεια.
 ΚΩΣΤΑΣ. Ποιός ;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Ὁ γερω-παππούς· αὐτὸς δὲν παύει νὰ γογγύζει καὶ νὰ φωνάζει.
 ΚΩΣΤΑΣ. Τί λέει ;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Πὼς τὸ παιδί δὲν εἶναι πεθαμένο. Σήμερα πάλι φώναζε : « Δὲ θὰ μοῦ τὸ ξεκολλήσετε τὸ παιδί μου ! »
 ΚΩΣΤΑΣ. Μήπως εἶναι τρελλός ;
 ΜΑΝΟΣ. Ὁχι· εἶναι κι αὐτὸς σὰν ὅλους μας.
 ΚΩΣΤΑΣ. Μὰ γιατί δὲν πιστεύει τὸ γιατρό ;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Δὲ θέλει νὰ πιστέψει τίποτα.
 ΚΩΣΤΑΣ. Ποῦ εἶναι τώρα ;
 ΜΑΝΟΣ. Κάθεται σκυμμένος κάτω στὸ κατώγι, σὰ νὰ μυρολογάει.
 (Παύση. Ὁ γερω-παππούς ἔρχεται σὰν ἱσκιος καὶ κάθεται καταγῆς στὰ πόδια τῆς κούνιας μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι. Κανένας δὲν τὸν προσέχει.)
 ΚΩΣΤΑΣ. Τώρα πιά ἡ κυρία θὰ ζεῖ μὲ τὸ μπαλαμωμένο παιδί της ;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Τώρα πιά θὰ τὸ θάψουμε τοῦτο, κύριε ;
 ΚΩΣΤΑΣ. Ὑστερα πὼς θὰ ζεῖ ἡ κυρία ;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Ὁ κύριος εἶναι βυθισμένος· γιατί ;
 ΜΑΝΟΣ. Ὁ γιατρός εἶναι σοφός· αὐτὸς μᾶς εἶπε πάλι νὰ φυλάξουμε τὸ παιδί σὰ λείψανο.
 ΚΩΣΤΑΣ. Ποῦ ; ἐδῶ ;
 ΜΑΝΟΣ. Ὁχι· φτάνει πιά ἐδῶ. Ἐδῶ θὰ ἐρχεται καθεμέρα ἡ κυρία σου....
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ βλέπει.
 ΜΑΝΟΣ. Θὰ τὸ πάμε στὸ κατώγι....
 ΚΩΣΤΑΣ. Κοντὰ στὸ γέρο ;
 ΜΑΝΟΣ....καὶ θὰ ἔχουμε τὴ λαμπάδα ἀναμμένη σὰ σὲ λείψανο.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Πολὺν καιρό ;
 ΜΑΝΟΣ. Ὅσο πρέπει. Κ' ἔτσι κάμποσες μέρες ἀκόμα ἡ κυρία σου θὰ ἔχει τὴν ἰδέα πὼς ζεῖ τὸ παιδί της.
 (Παύση.)
 ΚΩΣΤΑΣ. Νὰ τὸ πάρουμε τώρα κι ὅλας τὸ λείψανο, κύριε ;
 ΜΑΝΟΣ. Ὁχι· πρέπει νὰ τὸ δεῖ ἀκόμα μιὰ φορὰ ἡ κυρία σου.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Νὰ κουβαλήσουμε τὰ παιγνίδια του, κύριε ;

ΜΑΝΟΣ. Ὁχι· αὐτὰ πὶο ὕστερα ἀπὸ τὸ σωματάκι του κ' ἕνα-ἕνα : Πρῶτα τὸ κλουβί, κατόπι τὸ καροτσάκι, τὸ κρεβατάκι....

ΚΩΣΤΑΣ. Ὅλα, ὅλα.

ΜΑΝΟΣ. Ναι, ὅλα, ὅλα, ὅλα.

(Περπατᾷ σκεφτικός. Παύση.)

ΜΑΝΟΣ. Ρίξτε λουλούδια καὶ τραγουδίστε το. (Ὁ Κώστας κ' ἡ Τασούλα τὸ κᾶν ὡς ὁ Μάνος βγαίνει.)

ΤΑΣΟΥΛΑ (βυθισμένη). Καὶ νὰ σκέβγεται κανεὶς πὼς ἀπὸ μιὰ γάτα....

ΚΩΣΤΑΣ (δείχνει τὸ δεξιὸ παράθυρο). Τί σοῦ φταίει ἡ γάτα ; Ἡ σκεπὴ τῆς κουζίνας εἴτανε πολὺ κοντὰ στὸ παράθυρο.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Δὲ σοῦ φαίνονται παράξενα ὅλα αὐτά, Κώστα ;

ΚΩΣΤΑΣ. Ἐμένα ; Καθόλου. Δὲν εἴμαστε τάχα ὅλο ζυμωμένοι ἐδῶ μέσα ;

(Παύση.)

ΤΑΣΟΥΛΑ. Γραφτά μας εἶναι νὰ τὰ παθαίνουμε αὐτά, Κώστα.

ΚΩΣΤΑΣ. Πολλὲς φορὲς μὲ τυράννησε αὐτὴ ἡ σκέψη.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Τὰ πιστεύεις, Κώστα ;

ΚΩΣΤΑΣ. Πίστεψέ με· θυμᾶσαι τότε πού ἀρρώστησε τὸ παιδί ;

ΤΑΣΟΥΛΑ. Γιὰ τὰ χαρτιά θὰ πεῖς ;

ΚΩΣΤΑΣ (καταφατικά). Δέκα φορὲς τὰ ἔρριξα ὅλο ἄσκημα ἔβγαιναν· βλαστήμησα, τὰ καταράστηκα.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Ἐκεῖνα τὸ ἴδιο....

ΚΩΣΤΑΣ (καταφατικά). Τὰ ξέσκισα, τὰ ἔκαψα.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Εἴτανε γραφτὸ νὰ γένει τὸ κακό, κ' ἔγινε.

ΚΩΣΤΑΣ. Ἀπὸ τότε δὲν ξανάπιασα χαρτιά· τὰ φοβᾶμαι.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Κ' ἐγὼ χειρότερ' ἀπὸ σένα : Ἐφραζα τὴ νύχτα ταῦτιά μου γιὰ νὰ μὴν ἀκούγω τὸ τριζιμο τοῦ σπιτιοῦ.

ΚΩΣΤΑΣ. Ἀλήθεια· τὸ χαροπούλι μυρολογῶσε, κ' οἱ κότες ἔκραζαν.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Καὶ πόσα ἄλλα δὲ γινόντανε τέτοια !

ΚΩΣΤΑΣ. Νόμιζες πὼς ὁ Καταραμένος ἔκανε τὴ φωλιά του σ' τοῦτο τὸ καινούργιο σπίτι.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Σώπα, καὶ μένε, ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ παιδί....

(Παύση· ρίχνουνε λουλούδια.)

ΚΩΣΤΑΣ. Κ' ὕστερ' ἀπ' ὅλα αὐτά, τὸ θυμᾶσαι τὸ ἄλλο ;

ΤΑΣΟΥΛΑ. Γιὰ ποιὸ λές ;

ΚΩΣΤΑΣ. Ἐκεῖνα τὰ λόγια τῆς τσιγγάνας.

ΤΑΣΟΥΛΑ. Σώπα· μὴ μοῦ τὰ θυμίζεις κι ἀνατριχιάζω.

ΚΩΣΤΑΣ. Δὲ μπορῶ ἐγὼ νὰ μὴν τὰ θυμᾶμαι : « Γκρέμισαν, ἔλεγε, τὸ παλιὸ σπίτι κ' ἔδιωξαν τὸ Στοιχειό· μάνιωσε τὸ καλὸ Στοιχειό· ἄλλοι τους, ἄλλοι τους ! »

ΤΑΣΟΥΛΑ. Σώπα πιά, σώπα πιά· λείψανο ἔχουμε ἐδῶ.

(Παύση· ρίχνουνε λουλούδια.)

ΚΩΣΤΑΣ. Θυμᾶσαι γιατί πέθανε τὸ παιδί, Τασούλα ;

ΤΑΣΟΥΛΑ. Ναί, γιατί χάθηκε τὸ καναρίνι.
 ΚΩΣΤΑΣ. Ἀλήθεια! Γιὰ ἓνα καναρίνι!
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Ναί, γιὰ ἓνα ψόφιο καναρίνι πὸν
 τὸ ἄρπαξε ἡ γάτα.
 ΚΩΣΤΑΣ. Πῶς γιὰ ἓνα ψόφιο καναρίνι;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Μὰ δὲ θυμᾶσαι; Μονάχα ἀρρώ-
 στησε τὸ παιδί, ὅταν τὸ πουλὶ ψόφησε.
 ΚΩΣΤΑΣ. Ναί, θυμᾶμαι πὸν φώναξα τὸ γιατρό.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Κι ὁ γιατρὸς τοῦδωκε νὰ κρατάει
 τὸ ψόφιο πουλὶ πὸν ὁ κύριος δὲν τολμοῦσε νὰ τὸ
 πετάξει κάτω.
 ΚΩΣΤΑΣ. Γιατί δὲν τολμοῦσε νὰ τὸ πετάξει κάτω;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Γιὰ νὰ μὴν τὸ φάει ἡ γάτα πὸν
 κοιμότανε στὴ σκεπὴ τῆς κουζίνας— καὶ σβυστεῖ τὸ
 καναρίνι....
 ΚΩΣΤΑΣ. Ἀλήθεια! Κι αὐτὸς ἀκόμα!
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Μήπως ὅλοι μας δὲν εἴμαστε ἴδιοι;
 ΚΩΣΤΑΣ. Ἀλήθεια! μόνο αὐτὸς πιά δὲν ἔχει
 τὴ δύναμη νὰ ξορκίζει τὸν Ὁξαποδῶ.
 ΤΑΣΟΥΛΑ (σταματᾷ σκεπτικῇ). Ναί· καὶ πο-
 λεμάει νὰ τονὲ σκοτώσει.
 (Παύση.)
 ΚΩΣΤΑΣ. Κ' ἔτσι τὸ παιδί συνήρθε κι ἀποκοι-
 μήθηκε μὲ τὸ πουλὶ στὴν ἀγκαλιά του. Θυμᾶμαι,
 θυμᾶμαι....
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Τί ἄλλο θυμᾶσαι;
 ΚΩΣΤΑΣ. Πῶς ὅταν ἡ γάτα ἄρπαξε τὸ πουλί...
 ΤΑΣΟΥΛΑ.... κ' ἔρριξε τὸ ἀκόνισμα μπρόμυτα
 κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι.... (Δείχνει τὸ ἀκόνισμα χωρὶς
 νὰ τὸ κοιτάξει.)
 ΚΩΣΤΑΣ. Ναί.—ὁ γιατρὸς πιά δὲ θέλησε νὰ
 ξανάρθει.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Γιατί σὰ χάθηκε τὸ πουλί;
 ΚΩΣΤΑΣ. Δὲν ξέρω· μὰ ὁ γιατρὸς εἶναι σοφός.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Ἀλήθεια· ξέρεי ὅλες τὶς ἀρρώστιες.
 (Παύση.)
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Κώστα, ἄκου, ἄκου!
 ΚΩΣΤΑΣ. Τί εἶναι;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Δὲν ἀκούς τὰ μυρολόγια;
 ΚΩΣΤΑΣ. Θὰ εἶναι ἡ κυρία πὸν μυρολογάει...
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Εἶναι ὁ γερο-παπποῦς πὸν βογ-
 γάει... (γυρίζει πρὸς τὸ γέρο.) Κοίτα, κοίτα!
 ΚΩΣΤΑΣ. Εἶναι πολὺ ὥρα πὸν κάθεται αὐτοῦ ὁ
 γέρος;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Δὲν ξέρω· ζητάει φαίνεται στὴν
 κούνια τᾶγγονάκι του.
 ΚΩΣΤΑΣ. Γερο-παπποῦ! τὸ παιδί ψυχομαχάει!..
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Σώπα, -σώπα· εἶναι σκληρό, σώπα.
 ΚΩΣΤΑΣ. Τοῦ κάκου· δὲν πείθεται· δὲν ἀκούει.
 (Ὁ γερο-παπποῦς περπατᾷ σὰ φάντασμα καὶ
 γονατίζει σὲ μιὰν ἄκρη ἀντίκρυ στὸ λείψανο. Τὸ κε-
 φάλι του ὀλοένα γέρνει πρὸς τὸ πάτωμα.)
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Γιὰ δές, γιὰ δές· τὸν εἶδες; μᾶς
 ἄκουσε· τὸν εἶδες;
 ΚΩΣΤΑΣ. Ναί, μὰ δὲ μᾶς πιστεύει.
 (Στολίζουν.)
 ΚΩΣΤΑΣ. Τόσες μέρες ἀλήθεια καὶ νὰ μὴν τὸ
 πιστέψουν!
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Τὸ μπαλσάμωμα τοῦ διατήρησε τὴ
 μορφιά του.

ΚΩΣΤΑΣ. Μᾶς γελοῦνε τὰ μάτια μας, Τασούλα.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Κοίταξε τὰ χειλᾶκια του τὰ κατα-
 κόκκινα, τὰ μαλλᾶκια του τὰ μεταξένια...
 ΚΩΣΤΑΣ (εἰρωνικά). Τὰ ρουχαλάκια του τὰ
 μοσκοβολημένα....
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Κ' ἐγὼ πόσες φορὲς τοῦ εἶπα τὸν
 πόνο μου!
 ΚΩΣΤΑΣ. Καὶ τὴν ψυχούλα του; Δὲ λογαριά-
 ζεις τὴν ψυχὴ του;
 ΤΑΣΟΥΛΑ (μὲ σκέψη). Θαρρῶ πῶς ἔχεις δί-
 κιο, μὰ δὲ σὲ πιστεύω....
 ΚΩΣΤΑΣ (κομπαστικά). Ἡ μιὰ πέτρα σπάσεις
 σὲ δυὸ κομμάτια ἢ τὸ χαδεμένο τοῦτο σωματάκι τὸ
 τσακίσεις μὲ τὴ φτέρνα σου....
 ΤΑΣΟΥΛΑ (τὸν ἀγριοκοιτάζει). Ἐλα Χριστέ
 καὶ Παναγιά!
 (Παύση. Στολίζουν.)

ΚΩΣΤΑΣ. Καὶ τώρα πὸν θὰ νομίσαι πεθαμένο
 τὸ παιδί της ἢ κυρία θὰ βάλαι τὶς φωνὲς καὶ θ' ἀρχι-
 νήσει τὰ μυρολόγια, αἱ;
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Ἐρχεται, ἔρχεται!
 ΚΩΣΤΑΣ. Ναί, ἀκούω τὶς φωνὲς της.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Εἶναι καὶ τὰ βογγητὰ τοῦ γερο-
 παπποῦ.
 ΚΩΣΤΑΣ. Εἶναι καὶ τὰ μυρολόγια τοῦ κυρίου.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Μοῦ φαίνεται σὰ νὰ βυθίζουμαι σ'
 ἓνα βαθὺ πηγάδι....
 ΚΩΣΤΑΣ. Εἶναι ἡ νύχτα πὸν ὀλοένα προχω-
 ρεῖ καὶ ξαπλώνεται.
 ΤΑΣΟΥΛΑ. Σώπα, σώπα, σώπα....
 (Ἀποτραβιοῦνται κ' οἱ δυὸ τους στὴν ἄκρη, κον-
 τὰ στὸ γέρο.)

(Μπαίνει μέσα ἡ Γιούλια ἀργὰ καὶ σεμνόπρεπα
 καὶ θλιμμένα. Τὸ χλωμὸ πρόσωπό της δείχνει τὴν
 κομμάδα τῆς κούρασης καὶ τῆς ἀγρύπνιας. Κ' εἶναι
 τόσ' ὁμορφο καὶ τόσο γλυκό! Φορεῖ μαῦρα λεπτό-
 τατα φορέματα — θαρρεῖς ἀγέρικα εἶναι. Τὰ μάτια
 της κοιτάζουν ἀόριστα κι ἀφηρημένα καὶ φαίνεται
 σὰ νὰ ζεῖ σὲ ἄλλους κόσμους — σὰ σὲ ὀνειράτα.
 Στέκεται στὴ μέση, λίγο βαθύτερα ἀπὸ τὸ τραπέζι.
 Φαίνεται ἀνήσυχη καὶ σὰ νὰ ὑποφέρει. Κοιτάζει μὲ
 φόβο πρὸς τὴν πόρτα, πλησιάζει καὶ σβύνει τὴ λαμ-
 πάδα.—Ὁ γερο-παπποῦς σηκώνεται ἀπάνω καὶ προ-
 χωρεῖ πρὸς αὐτή· ἀλλὰ τόσο ἀργὰ πὸν μόλις διακρί-
 νεται. Οἱ ὑπηρετεῖς σκύπτουν ὀλοένα τὰ κεφάλια. Ἡ
 Γιούλια γονατίζει μπροστὰ στὸ τραπέζι καὶ μένει ἔ-
 τσι ἐκστατικὴ σὰ νὰ προσεύχεται. Πετιέται ἀπάνω
 κατόπι, κοιτάζει ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀνήσυχα καὶ σὲ λίγο κα-
 ταλαγιάζει. Στέκεται ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ νεκρὸ παιδί
 καὶ σὰ σὲ ὄνειρο, ἀργὰ κ' ὑπνωτισμένα, ἀπαγγέλλει
 τοὺς ἐπόμενους στίχους).

ΓΙΟΥΛ. Στὴ γειτονιά μας—Θέ μου—πάλι τριγυρνάει
 ὁ Χάρος, κι ὁ ἀγέρας λιβάνι μυρίζει·
 τὸ χαροπούλι καὶ πάλι μυρολογάει
 καὶ κάπου-κάπου τὸ παράθυρό μας τρίζει.
 Καὶ μὲς τὸν ἔρημο τὸ δρόμο ἀντάμα
 κάποιον παιδιοῦ θρηνολογάει τὸ κλάμμα·
 τοῦ θρήνου ἢ ἀφορμὴ δὲν ξέρω ποιά—
 μὰ μένα σπαρταράει μου ἡ καρδιά...

(Σταματᾷ φοβισμένη· κοιτάζει ολόγυρά της σα-
στισμένη κ' ὕστερα βγάζει μιὰ κραυγή: «παιδί μου!
Νίκο μου!» καὶ πέφτει στὰ γόνατα ἀκουμπώντας τὰ
χέρια καὶ τὸ κεφάλι στὴν καταστόλιστη νεκρικὴ κασ-
σίτσα. Ὁ γερο-παπποῦς ἔχει φτάσει πιά κοντά της
καὶ γονατίζει κι αὐτὸς στ' ἀριστερά της. Μπαίνει ὁ
Μάνος· προχωρεῖ σὰ σὲ λιτανεία καὶ γονατίζει κι αὐ-
τὸς στὰ δεξιὰ τῆς Γιούλιας. Τὸ ἴδιο παραπέρα κά-
νουν κ' οἱ ὑπηρέτες. Προσευχὴ ἄφωνη.

Σὲ λίγο ὁ Μάνος ὑποστηρίζοντας τὴ Γιούλια,
τήνε πάει στὸν καναπέ κ' ἐκεῖ καθίζουσε κ' οἱ δύο
τους ἀγκαλιασμένοι. Σύνκαιρα ὁ Κώστας κ' ἡ Τα-
σούλα ἀνάφτουνε τὴ λαμπάδα καὶ τήνε παίρνουνε
πομπικὰ μαζί μὲ τὸ λείψανο ἔξω. Ὁ γερο-παπποῦς
σηκώνεται κι αὐτὸς ἐπάνω. Βρίσκεται σὲ ἀγωνία.
Κάνει σὰ νὰ ἔχασε τὰ νερά του — καὶ σὲ λίγο, σὰν
ἴσκιος πάλι, βγαίνει ἔξω ἀκολουθώντας τὸ λείψανο).

ΜΑΝΟΣ (φιλώντας τὴ Γιούλια). Καλὴ μου,
καλὴ μου!

ΓΙΟΥΛΙΑ (βγάζει ἓνα βαθὺν ἀναστεναγμό).
Μάνο, καλέ μου Μάνο, εἶσαι κοντά μου...

ΜΑΝΟΣ. Στὴν ἀγκαλιά σου, μικρὴ μου Γιούλια.

ΓΙΟΥΛΙΑ. Μάνο, ἐγὼ τί πρέπει νὰ κάνω τώρα;

ΜΑΝΟΣ. Θὰ κάνουμε κι ἄλλο παιδί ἐμεῖς,
καλὴ μου.

ΓΙΟΥΛΙΑ (μιλάει ἀφηρημένα). Ναί, Μάνο.

ΜΑΝΟΣ. Καὶ θὰ τὸ ἀγαποῦμε τόσο πολὺ κ' οἱ
δύο μας!

ΓΙΟΥΛΙΑ. Ναί, Μάνο...

ΜΑΝΟΣ. Θὰ εἶναι τόσ' ὁμορφο, Γιούλια!

ΓΙΟΥΛΙΑ. Ἀλήθεια, εἶναι τόσ' ὁμορφο!

ΜΑΝΟΣ. Καὶ θὰ εἴμαστε πάλι χαρούμενοι ὅ-
πως καὶ πρῶτα, Γιούλια!

ΓΙΟΥΛΙΑ. Ἀλήθεια· εἶναι ὁμορφο· δὲν εἶναι
ὁμορφο;

ΜΑΝΟΣ. Ναί, πολὺ ὁμορφο.

(Παύση. Οἱ ὑπηρέτες γυρίζουνε πίσω. Στέκουν-
ται σὲ μιὰν ἄκρη, ὅπως στέκεται κανεὶς στὴν ἐκκλη-
σιά μας, καὶ φαίνονται σὰ νὰ πολεμοῦνε πρὸς τὴ
νύστα. Τὰ λόγια τῶν κυρίων τους φτάνουνε στ' αὐ-
τιά τους, ὅπως τὰ κατανυχτικά τραγούδια τοῦ Μεγά-
λου Σαββάτου, τὸν Ὁρθρο, στὰ νυσταγμένα μυαλὰ
τῶν χωριανῶν: δηλαδὴ σὰ ν' ἀκοῦνε τᾶσματα πού
τοὺς ὑπόσχονται αὐτὰ κόκκινα, ἢ σὰ νὰ βουίζουνε
στ' αὐτιά τους κουνούπια).

ΓΙΟΥΛΙΑ. Μάνο, νανούρισέ με.

ΜΑΝΟΣ. Μὲ ποιά τραγούδια νὰ σὲ νανουρίσω
θέλεις;

ΓΙΟΥΛΙΑ. Μὲ κείνα πού ξέρεις, Μάνο.

ΜΑΝΟΣ. Φοβᾶμαι, μὴ σὲ πειράξουνε, μικρὴ μου.

ΓΙΟΥΛΙΑ. Πές μου τα, πές μου τα!

ΜΑΝΟΣ. Ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσω, καλὴ μου;

ΓΙΟΥΛΙΑ. Πές μου τὸ παραμῦθι τοῦ σπιτιοῦ
πού γκρεμίσανε....

ΜΑΝΟΣ (μὲ τρόμο). Γιούλια, ξέρεις!....

ΓΙΟΥΛΙΑ....τὸ σπῖτι πού μυρολογοῦσες κ' ἔκλαι-
γες....

ΜΑΝΟΣ. Πῶς τὰ ἔμαθες; πῶς τὰ ξέρεις;

ΓΙΟΥΛΙΑ....πού γύριζες τὴ νύχτα στὰ χαλάσματα..

ΜΑΝΟΣ. Ἀχ, σῶπα!

ΓΙΟΥΛΙΑ...καὶ προσκαλοῦσες τὰ στοιχεῖα καὶ
τὶς νεράιδες τοῦ παλιοῦ καιροῦ.

ΜΑΝΟΣ. Γιούλια μου!

ΓΙΟΥΛΙΑ. Δὲν εἶν' ἀλήθεια, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

ΜΑΝΟΣ. Ἀλήθεια εἶναι....

ΓΙΟΥΛΙΑ. Γιατί μυρολογοῦσες τὰ παλιὰ τὰ πα-
ραμῦθια;

ΜΑΝΟΣ. Δὲν ξέρω γιατί.... Ἔτσι καὶ τὸ παιδί
μας....

ΓΙΟΥΛΙΑ. Ναί, ναί· ὕστερα; ὕστερα;

ΜΑΝΟΣ. Λυπούμουνε σὰ συλλογιζόμουν τὶς κα-
μαρούλες του....

ΓΙΟΥΛΙΑ. Ἐγὼ δὲν τὰ γνώρισα ὅλ' αὐτά.

ΜΑΝΟΣ. Ἐσὺ ἦρθες κατόπι.

ΓΙΟΥΛΙΑ. Τώρα πιά ἔσβυσαν ὅλ' αὐτά.

ΜΑΝΟΣ. Ἀχ, πῶς δὲν ἔσβυσε μαζί τους κ' ἡ
ζωή μου;

(Σωπαίνουν).

ΓΙΟΥΛΙΑ. Λέγε τὰ παραμῦθια σου, Μάνο.

ΜΑΝΟΣ. Ποιὸ νὰ πῶ τώρα;

ΓΙΟΥΛΙΑ. Τώρα νὰ πεῖς «τὸ σκυλάκι τῆς πόρτας».

ΜΑΝΟΣ. Κι αὐτὸ ἀκόμα! Πῶς τὰ ξέρεις; Τὰ
ἐκρυπτα ἀπὸ σένα.

ΓΙΟΥΛΙΑ. Γιατί τὰ ἐκρυπτες ἀπὸ μένα;

ΜΑΝΟΣ. Δὲν ἤθελα νὰ σοῦ πικράνω τὰ κράτα
σου τὰ γέλοια.

ΓΙΟΥΛΙΑ. Καὶ δὲ λογάριζες τὴ νύχτα τὴν προ-
δότρα.

ΜΑΝΟΣ. Παραμιλοῦσα στὸν ὕπνο μου; Ἀλή-
θεια;

ΓΙΟΥΛΙΑ. Τί ἔβλεπες στὸν ὕπνο σου;

ΜΑΝΟΣ. Φρικτὰ ὄνειρατα. Σπίτια πού γκρεμι-
ζόντανε, καράβια πού ναυαγούσανε....

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΜΙΑΤΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ

ΜΙΜΗΣΗ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ ΤΟΥ BURNS

Μ' ΟΛ' ΑΤΤΑ ΚΑΙ ΓΙ' ΑΤΤΑ

Ποιὸς φτωχὸς τὸ λοιπὸν ὅμως τίμιος
τὸ κεφάλι του σκύβει γι' αὐτά!

Στὸ δειλό, καταφρόνια, αὐτὸν σκλάβο.

Φτωχοὶ νᾶμαστε ἐμεῖς ἄς τολμοῦμε,

μ' ὅλ' αὐτὰ καὶ γι' αὐτά,

οἱ δουλιές μας οἱ δόλιες κι αὐτά.

Εἶν' οἱ τίτλοι στολίσματα ματαια,

καὶ τὸ μέταλλο ὁ θνητὸς γιὰ ὅλ' αὐτά.

Τί σημαίνει φτωχικὸ ἓνα τραπέζι,

ἓνα ροῦχο κοινὸ σ' ὅλ' αὐτά.

Στοὺς τρελλοὺς τὰ κρασιά, τὰ μετᾶξια!

ὁ θνητὸς εἶν' ὁ θνητὸς γιὰ ὅλ' αὐτά.